



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 271/2010-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť A. P., t. č. vo výkone väzby, zastúpeného advokátom Mgr. Š. S., N., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 4 Tp 52/2010 z 19. apríla 2010 a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tpo 13/2010 z 29. apríla 2010 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2010 faxom a 30. júna 2010 poštou doručená sťažnosť A. P., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Š. S., N., v ktorej namieta porušenie svojich

základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 52/2010 z 19. apríla 2010 (ďalej len „uznesenie z 19. apríla 2010“) a postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Tpo 13/2010 z 29. apríla 2010 (ďalej len „uznesenie z 29. apríla 2010“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo uznesením „*ÚBOK – PPZ... ČVS: PPZ-9/BOK-Z-2009*“ z 20. marca 2009 začaté trestné stíhanie pre zločin hrubého nátlaku formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 190 ods. 1 Trestného zákona.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Tp 77/2009 zo 17. apríla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 19/2009 z 21. apríla 2009 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorá začala sťažovateľovi plynúť 14. apríla 2009.

Väzobné stíhanie sťažovateľa trvá aj v súčasnosti na základe uznesenia okresného súdu z 19. apríla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu z 29. apríla 2010, ktorými bola väzba sťažovateľa predĺžená do 31. augusta 2010.

Sťažovateľ v prvej časti sťažnosti uviedol, že postupom krajského súdu a jeho uznesením z 29. apríla 2010 bolo porušené jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 ústavy tým, že o jeho sťažnosti proti uzneseniu z 19. apríla 2010 o predĺžení jeho väzby nerozhodoval zákonný sudca, pretože o opravných prostriedkoch uplatnených sťažovateľom proti rozhodnutiam okresného súdu o vzatí do väzby, prepustení z väzby a predĺžení trvania väzby opakovane rozhodoval ten istý senát krajského súdu.

Podľa sťažovateľa „*v rámci prípravného konania nie je možné interpretovať pojem vec takým spôsobom, ako to prezentuje Krajský súd v Nitre, že všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia urobené súdom v prípravnom konaní sú jednou a tou istou*

vecou... akékoľvek rozhodnutie sudcu v prípravnom konaní je samostatnou vecou a samostatná vec ako taká musí byť v súlade s rozvrhom práce pridelená sudcovi náhodným výberom, tak aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí“.

Sťažovateľ v druhej časti sťažnosti uviedol, že postupom okresného súdu a jeho uznesením z 19. apríla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu z 29. apríla 2010 došlo k porušeniu jeho práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že mu nebolo umožnené nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení jeho väzby napriek skutočnosti, že o nahliadnutie do spisu písomne požiadal. Uvedeným nevyhovením žiadosti sťažovateľa mu bolo podľa jeho názoru zabránené v efektívnej príprave obhajoby pri predlžovaní trvania jeho väzby v možnosti vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli vyvrátiť dôvody ďalšieho trvania väzby, a v kontrole zákonnosti väzby v mesačnej periodicite, pretože uvedený zásah do práv sťažovateľa trval 150 dní. Neumožnenie nahliadnutia do spisu tiež podľa sťažovateľa vytvára stav nerovnosti strán v konaní pred súdom.

Sťažovateľ vo zvyšnej časti sťažnosti namietal, že došlo k porušeniu jeho „*práva na odôvodnenie zásahu do osobnej slobody, riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 3, ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy*“ postupom okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o predĺžení trvania väzby. Ako uviedol: „*Za zjavný nedostatok uznesenia OS v Nitre pod sp. zn. 4Tp 52/2010 zo dňa 19. 4. 2010 a uznesenia KS v Nitre sp. zn. 7Tpo/13/2010-31 zo dňa 29. 4. 2010 považujem absenciu individualizácie odôvodnenia väzobných dôvodov voči mojej osobe o neustále opakovanie odôvodnenia väzby vo viacerých rozhodnutiach o väzobných návrhoch, ktoré nemožno prehliadať.*

Mám za to, že vlastné odôvodnenie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1, písm. c) Trestného poriadku je nedostatočné, podopreté iba abstraktnými úvahami súdu. Sú odôvodnené všeobecne veľmi stručne a s poukazom na predchádzajúce rozhodnutia. Odôvodnenie mojej väzby je v zásade rovnaké v návrhoch prokuratúry a súdnych rozhodnutiach od môjho vzatia do väzby. V žiadnom rozhodnutí nie je individualizované skutkové a následne právne odôvodnenie mojej väzby.“

Na základe uvedeného sa väzba sťažovateľa podľa jeho názoru „nemôže pokladať za opodstatnenú, zákonnú a dôvodnú, keďže dochádza k jej neustálemu umelému predlžovaniu a úkony, pre ktoré bola väzba predĺžená sa nevykonávajú“.

Sťažovateľ tiež argumentoval, že v jeho prípade nie sú „dané žiadne okolnosti odôvodňujúce obavu z prípadného marenia, alebo sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol nálezom, že

„1. Základné práva a slobody sťažovateľa A. P., najmä čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5, čl. 48 ods. 1, čl. 50 ods. 3 Ústavy SR a čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli postupom a rozhodnutím Okresného súdu v Nitre, sp. zn. 4Tp/52/2010 zo dňa 19. 4. 2010 a postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Tpo/13/2010-31 zo dňa 29. 4. 2010 porušené.

2. Okresný súd v Nitre a Krajský súd v Nitre sú povinní nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

3. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. sa ruší právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Nitre zo dňa 29. 4. 2010, sp. zn. 7Tpo/13/2010-31. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu v Nitre, aby A. P... prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

4. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 2.000,- €, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd v Nitre a peňažnú sumu 3.000,- €, ktorú mu je povinný zaplatiť Krajský súd v Nitre, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, podľa § 56 ods. 4, ods. 5 zákona o Ústavnom súde.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v petite sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 19. apríla 2010, ktorým bola predĺžená jeho väzba, ako aj postupom a uznesením krajského súdu z 29. apríla 2010, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku arbitrárnych záverov všeobecných súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci uvedených v napadnutých rozhodnutiach.

II.A K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv postupom okresného súdu a jeho uznesením z 19. apríla 2010

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010 sťažnosť. Sťažovateľ sťažnosť podal a krajský súd o nej uznesením z 29. apríla 2010 rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho práv uznesením okresného súdu z 19. apríla 2010 z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

II.B K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu a jeho uznesením z 29. apríla 2010

II.B.1 Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ v tom, že krajský súd zamietol jeho sťažnosť proti prvostupňovému rozhodnutiu aj napriek tomu, že ďalšie trvanie jeho väzby nie je dôvodné. Sťažovateľ svoje tvrdenia odôvodnil tým, že väzba uňho trvá už viac ako 1 rok, čo podľa jeho názoru nie je počiatkové trvanie väzby, a preto odôvodnenie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v súčasnom štádiu trestného konania dookola sa opakujúcimi skutočnosťami nie je ústavne akceptovateľné. Podľa názoru sťažovateľa dôvody trvania väzby nie sú uňho dostatočne konkretizované a individualizované, čo taktiež považuje za výrazný nedostatok súdneho rozhodnutia. Okrem toho sa sťažovateľ domnieva, že orgány činné v trestnom konaní a súdy nemôžu odôvodňovať ďalšie trvanie jeho väzby potrebou vykonania procesných úkonov, pretože podľa jeho názoru úkony, ktoré sa týkajú a týkali jeho osoby, boli vykonané už v počiatkovom štádiu trestného konania. Aj z uvedeného dôvodu považoval sťažovateľ ďalšie zotrvanie vo väzbe za neopodstatnené.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd zistil, že uznesením okresného súdu z 19. apríla 2010 bola väzba sťažovateľa z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku predĺžená do 31. augusta 2010.

Okresný súd v odôvodnení uznesenia z 19. apríla 2010 poukázal na závažnosť trestnej činnosti, ktorej sa sťažovateľ dopustil spolu s ďalšími osobami. Za takúto trestnú činnosť bolo sťažovateľovi v troch prípadoch vznesené obvinenie. Išlo o vznesenie obvinenia za zločin hrubého nátlaku vo forme spolupáchateľstva, za obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu, ktorého sa mal dopustiť ako organizovaná skupina spolu s ďalšími obvinenými, a napokon za zločin vydierania vo forme spolupáchateľstva.

Okresný súd v uznesení z 19. apríla 2010 poukázal na podstatu návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, v ktorom podľa vyjadrenia okresného súdu prokurátor dôvodil potrebou vykonania ďalších procesných úkonov, ktorých potreba vykonania vyvstala z predtým realizovaných dôkazov. V tejto súvislosti bolo poukázané na výpoveď jedného z obvinených realizovanú 30. marca 2010, ako aj na potrebu doplnenia dokazovania v zmysle návrhu ďalšieho z obvinených. Okrem toho okresný súd spomenul aj argumenty prokurátora týkajúce sa stotožnenia ďalších potenciálnych páchatel'ov. Okresný súd ďalej konštatoval, že prokurátor navrhol predĺženie lehoty trvania sťažovateľovej väzby aj z dôvodu potreby preverenia ďalších poznatkov, ktoré vyplynuli z výpovedí svedkov. Prvostupňový súd taktiež konštatoval, že podľa prokurátora môže mať objasnenie daných skutočností vplyv aj na zmenu právnej kvalifikácie protiprávneho konania jednotlivých obvinených. Okresný súd súčasne poukázal na tvrdenia prokurátora o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sťažovateľa, a to preto, že sťažovateľ a ďalší obvinení páchali násilnú trestnú činnosť dlhodobejšie na území celého Nitrianskeho kraja a práve rozsiahlosť páchania trestnej činnosti organizovanou skupinou komplikuje jej odhaľovanie a preukazovanie. Z uznesenia okresného súdu z 19. apríla 2010 vyplynulo aj tvrdenie prokurátora o tom, že dôvodnosť preventívnej väzby je u sťažovateľa daná aj tým, že trestnú činnosť páchal vo väčšom rozsahu a zároveň z nej profitoval.

Po posúdení návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania sťažovateľovej väzby, ako aj po zvážení všetkých okolností daného prípadu dospel okresný súd k záveru, že dôvody sťažovateľovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj naďalej trvajú, pretože nepominuli skutočnosti, ktoré ju odôvodňovali pri počiatočnom obmedzení

jeho osobnej slobody. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na dôvodnú obavu, že po prepustení na slobodu by sťažovateľ mohol v obdobnej alebo rovnakej trestnej činnosti pokračovať, a to vzhľadom na povahu dosiaľ páchanej trestnej činnosti, ktorej sa dopúšťal organizovanou formou dlhšiu dobu, ako aj vzhľadom na to, že z protiprávneho konania mal zisk.

Proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010 podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej predostrel v podstate totožné argumenty ako v sťažnosti doručenej ústavnému súdu.

O sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením z 29. apríla 2010 tak, že ju zamietol.

V odôvodnení uznesenia z 29. apríla 2010 krajský súd uviedol podstatu rozhodnutia okresného súdu a argumenty sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti. V úvodnej časti odôvodnenia svojho právneho záveru poukázal na závažnosť trestnej činnosti sťažovateľa, ako aj na to, že sťažovateľ spáchanie trestnej činnosti, z ktorej je obvinený, popiera. Okrem toho súd druhého stupňa konštatoval, že prokurátor navrhol predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a ďalšieho spoluobvineného aj potrebou vykonania ďalších procesných úkonov, ktoré vyplynuli z výpovedí svedkov či spoluobvinených.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia z 29. apríla 2010 konštatoval:

„Ako vyplýva z výpovedí svedkov I. B. a P. S., potreba vykonávania nových dôkazov sa týka aj obvinených aj J. P. a A. P.

Orgány činné v trestnom konaní konajú vo veci plynulé a práve získavanie nových skutočností a dôkazov, potreba ich preverovania neumožnili vyšetrovateľovi ukončiť vec v lehote pôvodného predĺženia lehoty väzby obvinených. Vyšetrowaním boli získané skutočnosti a dôkazy, ktoré sa týkajú aj ďalšej možnej trestnej činnosti obvinených. Tieto nové skutočnosti spolu s tým, že obvinení sa mali dopúšťať trestnej činnosti pomerne dlhú dobu, opakovane, hrubým a násilným spôsobom, dokonca ako členovia organizovanej

skupiny, odôvodňujú obavu, že obvinení by na slobode mohli pokračovať v páchaní trestnej činnosti.“

Ústavný súd konštatuje, že pri skúmaní postupov všeobecných súdov rozhodujúcich o zákonnosti väzby nie je jeho úlohou, aby posudzoval smer vedenia vyšetrovania alebo aby sa zaoberal vhodnosťou a opodstatnenosťou získavaných dôkazov, ktoré podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní a následne aj všeobecných súdov sú významným prostriedkom pre odôvodnenie ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Úloha ústavného súdu spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Pritom je podstatné, aby tieto závery boli dostatočne odôvodnené, teda aby boli preukázané zistenými skutkovými okolnosťami, aby ich dôvodnosť vychádzala z relevantnej právnej normy a aby ako celok pôsobili presvedčivo. Len vtedy, ak ústavný súd zistí splnenie tvrdených predpokladov v rozhodnutiach všeobecných súdov, vylúči svojvôľu a nezákonnosť ich postupov.

Podľa názoru ústavného súdu je uznesenie krajského súdu z 29. apríla 2010 potrebné považovať za rozhodnutie, ktoré ako celok pôsobí presvedčivo a ktoré nevyvoláva žiadne pochybnosti o správnosti prijatých záverov. Ústavný súd konštatuje, že dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je u sťažovateľa daná tak skutkovými, ako aj právnymi dôvodmi, ktoré spočívajú v zistení, že v priebehu vyšetrovania vyšla najavo ďalšia protiprávna činnosť sťažovateľa, ktorá spolu s charakterom dosiaľ známej a odhalenej trestnej činnosti dáva dôvodnú obavu, že sťažovateľ by v páchaní takejto trestnej činnosti mohol po prepustení na slobodu pokračovať. Ide pritom o trestnú činnosť, pri ktorej bolo dosiaľ preukázané, že sa jej sťažovateľ dopúšťal dlhšiu dobu a že z nej profitoval. Okrem toho krajský súd opodstatnenosť ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby odôvodnil aj potrebou vykonania ďalších úkonov, ktorých vykonanie sa odvíja od výsledkov skôr zrealizovaných úkonov prípravného konania.

Ústavný súd sa nestotožňuje s tvrdeniami sťažovateľa o nedostatočnej individualizácii konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali ďalšie trvanie jeho väzby. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dostatočne ozrejmil, ktoré okolnosti boli

podkladom pre prijatie záveru o nevyhnutnosti zotrvania sťažovateľa vo väzbe. Ústavný súd je presvedčený, že tieto dôvody boli jednoznačné a konkrétne. Ústavný súd sa nedomnieva, aby závery krajského súdu vyznievali v tomto smere abstraktne. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že väzobné dôvody, ktoré sú dané u sťažovateľa, sú dané aj u ďalších obvinených, o to viac, že trestnej činnosti sa dopúšťali formou spolupáchateľstva alebo ako organizovaná skupina. V tomto ohľade je potrebné spomenúť, že krajský súd pod dôvody a okolnosti svedčiace pre zotrvanie vo väzbe iného obvineného nevzťahol aj nutnosť ponechať vo väzbe sťažovateľa. Krajský súd totiž skutočnosti svedčiace pre sťažovateľovu väzbu dostatočne špecifikoval. Podľa názoru ústavného súdu je odvolanie sa na povahu a závažnosť dosiaľ páchanej trestnej činnosti na dobu jej trvania na to, že bola zdrojom finančných príjmov sťažovateľa, ako aj na to, že z výsledkov doterajšieho vyšetrovania vyplýva, že sťažovateľ sa mohol dopustiť ďalšej trestnej činnosti, dostatočným dôvodom trvania preventívnej väzby sťažovateľa [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

Sťažovateľ namietal, že dôvody jeho väzby sa neustále opakujú a že s odstupom času sa výrazne oslabujú. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že produkovanie rozhodnutí všeobecných súdov o zákonnosti väzby „cez šablónu“, ktoré už na prvý pohľad vyvolávajú pochybnosti o ich ústavnej konformnosti, sú z hľadiska dodržania záruk podľa relevantných článkov ústavy a dohovoru neakceptovateľné. Pod uvedené tvrdenia však nemožno subsumovať prijaté závery krajského súdu, ktorých konkrétnosť a opodstatnenosť je určite daná.

Väzba je výrazným zásahom do osobnej slobody obvineného a musí trvať len nevyhnutnú dobu. Maximálna dĺžka väzobného stíhania je zákonom ustanovená, ale skutočnosti, ktoré ju ovplyvňujú, závisia od zistení, ktoré tu boli pri vzatí obvineného do väzby a dosiaľ nepominuli, a okolností, ktoré vyplynú z priebehu trestného konania. A práve kumulácia a konkretizácia týchto dôvodov viedla krajský súd k záveru, že väzbu sťažovateľa je potrebné predĺžiť do 31. augusta 2010.

Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo

arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

II.B.2 V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi postupom krajského súdu rozhodujúceho v otázkach predĺženia lehoty trvania jeho väzby. Preto svoje námietky predstrel ako porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Podstatou námietok sťažovateľa boli v naznačených súvislostiach tvrdenia, že senát krajského súdu, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010, nebol zložený zo zákonných sudcov, keďže senát v totožnom zložení rozhodoval aj o predchádzajúcich sťažnostiach proti uzneseniam okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby, o jeho žiadosti o prepustenie z väzby či o predĺžení lehoty trvania väzby. Podľa sťažovateľa nebola jeho vec opäť pridelená senátu krajského súdu náhodným výberom pomocou schválených technických a programových prostriedkov. Tým sa podľa neho nevyklúčila svojvôľa pri pridelení veci na rozhodovanie konkrétnym sudcom. Okrem toho sťažovateľ tvrdil, že rozhodnutie krajského súdu obsahovalo len vyjadrenie k otázke zákonného sudcu v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti jeho väzby na okresnom súde, avšak zaujatie stanoviska k problematike zákonného sudcu na súde druhého stupňa v namietanom rozhodnutí absentovalo. Z tohto dôvodu považoval sťažovateľ označené uznesenie krajského súdu z 29. apríla 2010 aj za nedostatočne odôvodnené.

Ústavný inštitút zákonného sudcu je založený predovšetkým na zákonom určenej právomoci, ako aj vecnej a miestnej príslušnosti súdu. Okrem toho je potrebné vziať do úvahy rozvrh práce, ktorý určuje sudcu alebo senát príslušný na rozhodnutie konkrétneho prípadu (obdobne II. ÚS 47/99, I. ÚS 11/01).

Za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie

k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. I. ÚS 239/04, II. ÚS 417/06).

Podľa rozvrhu práce krajského súdu na rok 2010 (Spr 1462/09) v prípade opätovného predkladania veci (na trestnom úseku) na rozhodnutie, ktorá napadla na okresný súd v pôsobnosti krajského súdu v prípravnom konaní, sa prostredníctvom aplikácie zapíše daná vec do súdneho registra tomu senátu, ktorý o takejto veci už konal.

Ústavný súd zistil, že v namietanom prípade rozhodol o zákonnosti predĺženia lehoty trvania sťažovateľovej väzby senát krajského súdu, ktorý už v jeho trestnej veci v predchádzajúcich prípadoch (opravný prostriedok proti vzatiu do väzby, proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby, proti predĺženiu lehoty trvania väzby) konal. Ústavný súd preto dospel k záveru, že o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby rozhodol druhostupňový súd v senáte, ktorému bola táto vec pridelená v súlade s rozvrhom práce na rok 2010. Z uvedeného dôvodu preto nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Senát krajského súdu bol k rozhodovaniu o tejto veci povolaný v súlade s rozvrhom práce, ktorý je bežne dostupný na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (www.justice.gov.sk) či na tamojšom súde (§ 50 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Preto aj námietka sťažovateľa o absencii takéhoto vyjadrenia v uznesení krajského súdu sa javí ako neopodstatnená a v žiadnom prípade nedáva dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru ani na vyhovenie jeho požiadavke o prepustenie z väzby na slobodu.

Navyše, ústavný súd z obsahu sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010 prostredníctvom svojho obhajcu, zistil, že námietka

o porušení jeho základného práva na zákonného sudcu v nej bola formulovaná dosť všeobecne, pričom nebola predostretá tak určito, aby bolo krajskému súdu zjavné, že sa má vyjadriť nielen k pridelovaniu veci totožnému sudcovi pre prípravné konanie, ale aj k svojmu rozhodovaniu a pridelovaniu veci totožnému senátu. Sťažovateľ totiž v tejto časti námietky označil len register „Tp“ okresného súdu, pridelovanie veci sudcovi pre prípravné konanie, rozhodovanie o žiadostiach o prepustenie z väzby či o návrhoch na predĺženie lehoty trvania väzby, avšak námietka vo vzťahu k pridelovaniu veci a rozhodovaniu o opravných prostriedkoch na súde druhého stupňa zo sťažnosti nie je zjavná.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.B.3 Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal, že došlo k porušeniu jeho práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru ako aj jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že mu nebolo umožnené nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení jeho väzby a s prípravou jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že písomnú žiadosť o nazretie do trestného spisu predložil sťažovateľ vyšetrovateľovi 14. decembra 2010.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy je potrebné uviesť, že podľa judikatúry ústavného súdu sa týmto článkom ústavy všetkým oprávneným osobám zaručuje, že budú mať čas na prípravu obhajoby, že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnenie práva na obhajobu nezaručuje oprávnenej osobe dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktoré sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom tohto práva je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (napr. II. ÚS 8/96, I. ÚS 140/04). Účelom práva nazerať do spisu (ako súčasť práva na obhajobu) je poskytnutie príležitosti oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci, a tým aj v plnej miere

predložiť súdu vlastnú argumentáciu v záujme ochrany vlastných práv, najmä pokiaľ ide o konanie vo veci samej (ale tiež aj v konaní o zákonnosti väzby). Naplnenie práva na súdnu previerku zákonnosti v trestnom konaní predpokladá okrem iného aj rešpektovanie procesných oprávnení sťažovateľa v konaní pred súdom (napr. práva nazerania do spisov zaručeného v § 69 ods. 2 Trestného poriadku, analog. aj podľa § 44 ods. 2 Trestného poriadku), v ktorom sa skúma zákonnosť a najmä sa rozhoduje o vine a treste (III. ÚS 163/03).

Podľa § 69 ods. 1, 2, 3 a 6 Trestného poriadku obvinený, obhajca, poškodený... majú právo nazerať do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní..., robiť si z nich výpisky a poznámky... Závažnosť dôvodov, z ktorých orgán činný v trestnom konaní toto právo odmietol, na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie týka, je prokurátor povinný urýchlene preskúmať. Ak právo nahliadať do spisu a s ním spojené ostatné práva uvedené v odseku 1 zo závažných dôvodov odmietol prokurátor, na žiadosť osoby, ktorej sa odmietnutie týka, je nadriadený prokurátor povinný urýchlene preskúmať dôvodnosť odmietnutia. Tieto práva nemožno odoprieť obvinenému a obhajcovi a poškodenému potom, ako boli upozornení na možnosť preštudovať spisy (odsek 1). V prípravnom konaní orgán činný v trestnom konaní môže právo nazerať do spisu a s ním spojené práva podľa odseku 1 zo závažných dôvodov odmietnuť, najmä ak v spise nemožno urobiť opatrenia, ktoré by zabránili zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania (odsek 2). Tomu, kto má právo byť pri úkone prítomný, nemožno odoprieť nazretie do zápisnice o tomto úkone. Obvinenému a jeho obhajcovi nemožno odoprieť nazretie do uznesenia o vznesení obvinenia. V konaní pred súdom nemožno odoprieť nazretie do spisov obvinenému a jeho obhajcovi, poškodenému, zúčastnenej osobe a ich splnomocnencom (odsek 3). Rovnaké práva ako orgán činný v trestnom konaní má aj sudca pre prípravné konanie, ak v čase konania v rámci svojej právomoci nakladá so spisom. Ak však sudca pre prípravné konanie v konaní o väzbe pred rozhodnutím o nej odmietne obvinenému alebo obhajcovi právo nazrieť do celého spisu, zároveň s odmietnutím tohto práva označí a umožní sprístupniť na nazretie obvinenému alebo jeho obhajcovi tie časti spisu, ktoré obsahujú skutočnosti alebo dôkazy, na ktoré sa podľa § 71 až § 87 a § 339 pri rozhodovaní o väzbe prihliada (odsek 6).

V čase podania žiadosti o nazretie do spisu sťažovateľom bola predmetná vec v štádiu prípravného konania. Sťažovateľ mal v tomto štádiu konania k dispozícii účinné právne prostriedky ochrany svojich v sťažnosti označených práv, ktorých porušenie namieta, poskytnutých mu v rámci ustanovení Trestného poriadku, najmä právo domáhať sa podnetom ingerencie prokurátora podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Sťažovateľ porušenie svojich práv v súvislosti s nazeraním do spisu namietal aj v rámci konania o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 19. apríla 2010 o predĺžení jeho väzby. Krajský súd o tejto sťažnosti rozhodol uznesením z 29. apríla 2010, v odôvodnení ktorého uviedol, že *„Pri preskúmaní dôvodnosti väzby, prípadne dôvodnosti predĺženia trvania väzby v prípravnom konaní, súd preskúmava aj konanie, ktoré predchádzalo napadnutým výrokom uznesenia, avšak skutočnosť, že vyšetrovateľ do dňa písania dôvodov sťažnosti neodpovedal na žiadosť obvineného A. P., nemožno považovať za konanie, na základe ktorého by bolo predĺženie lehoty trvania väzby protizákonné. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje aj na to, že Trestný poriadok upravuje kontradiktórnosť konania pred súdom. Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že obhajcom obvinených sú umožnené všetky procesné práva, ktoré aj využívajú a krajský súd nezistil žiadne také pochybenia zo strany vyšetrovateľa, na základe ktorého by bolo možné konštatovať porušenie ústavných práv obvinených vo vzťahu k dôvodom ich väzby.“*

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti netvrdil a ani nepreukázal, že by bola znemožnená realizácia jeho práva na obhajobu prostredníctvom obhajcu. Sťažovateľ a jeho obhajca, v záujme ochrany svojich práv v predmetnom konaní vrátane práva nazrieť do spisu mohli a stále môžu v predmetnom konaní využiť podanie opravného prostriedku – podnetu podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre. Záver krajského súdu, v ktorom vyslovil, že nevyhovenie žiadosti sťažovateľa o nazretie do spisu nemohlo dosiahnuť v danom štádiu konania takú intenzitu, aby znamenalo zásah do jeho obhajobných práv, ktorý by bránil vydaniu rozhodnutia o predĺžení väzby a spôsobil taktiež porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, nemožno považovať za svojvoľný alebo arbitrárny.

Keďže ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom a rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľom namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2010